

Siirtymävaiheessa olevien arabikevään maiden varallisuuden takaisin hankinta

Euroopan parlamentin päätöslauselma 23. toukokuuta 2013 siirtymävaiheessa olevien arabikevään maiden varallisuuden takaisin hankinnasta (2013/2612(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa arabikevään maista ja Välimeren unionista ja erityisesti 14. maaliskuuta 2013 antamansa päätöslauselman Egyptin tilanteesta¹ sekä 10. toukokuuta 2012 antamansa päätöslauselman kaupasta muutoksen välineenä: EU:n kauppaja- ja investointistrategia eteläisen Välimeren aluetta varten arabimaiden kevään vallankumousten jälkeen²,
- ottaa huomioon 12. huhtikuuta 2013 annetut Välimeren unionin parlamentaarisen edustajakokouksen poliittisten ja turvallisuusasioiden sekä ihmisoikeuksien valiokunnan suositukset,
- ottaa huomioon 26. marraskuuta 2012 annetun uuden neuvoston asetuksen, joka koskee uuden lainsäädäntökehyksen hyväksymistä varallisuuden takaisin hankinnan helpottamiseksi Egyptissä ja Tunisiassa,
- ottaa huomioon EU–Tunisia-työryhmän ja EU–Egypti-työryhmän yhteispuheenjohtajien 28.–29. syyskuuta 2011 ja 14. marraskuuta 2012 antamat päätelmät ja erityisesti niiden varallisuuden takaisin hankintaa koskevat osat,
- ottaa huomioon Tunisian tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 4. helmikuuta 2011 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 101/2011 sekä sen muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1100/2012,
- ottaa huomioon Egyptin tilanteen johdosta määrättävistä tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 21. maaliskuuta 2011 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 270/2011 sekä sen muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1099/2012,
- ottaa huomioon Libyan tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä 28. helmikuuta 2011 annetun neuvoston päätöksen 2011/137/YUTP sekä sen muuttamisesta annetut päätökset 2011/625/YUTP ja 2011/178/YUTP, Libyan tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä 2. maaliskuuta 2011 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 204/2011 sekä sen muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 965/2011 ja Libyan tilanteen johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 204/2011 16 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanosta annetut neuvoston täytäntöönpanoasetukset (EU) N:o 364/2013 ja (EU) N:o 50/2013,

¹ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2013)0095.

² Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2012)0201.

- ottaa huomioon EU:n nykyiset oikeusvälineet, joilla pyritään helpottamaan menetetyksi tuomitsemista ja varojen takaisin hankkimista neuvoston päätösten 2001/500/YOS, 2003/577/YOS, 2005/212/YOS, 2006/783/YOS ja 2007/845/YOS mukaisesti, sekä 12. maaliskuuta 2012 annetun ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikosshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (COM(2012)0085),
 - ottaa huomioon vuonna 2005 tehdyn korruption vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (UNCAC) ja erityisesti sen kansainvälistä yhteistyötä koskevan 43 artiklan ja sen varallisuuden takaisin hankkimista koskevan V luvun sekä ottaa huomioon, että Egypti, Libya ja Tunisia kyseisen yleissopimuksen sopimuspuolia ja että yleissopimus hyväksyttiin Euroopan unionin puolesta 25. syyskuuta 2008 neuvoston päätöksellä 2008/801/EY,
 - ottaa huomioon vuonna 2000 tehdyn kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (Palermon yleissopimus),
 - ottaa huomioon 19. huhtikuuta 2012 annetun YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöslauselman 19/38 kielteisistä vaikutuksista, joita laitonta alkuperää olevien varojen palauttamatta jättämisestä alkuperämaihin aiheutuu ihmisoikeuksien toteutumiseksi, ja ottaa huomioon kansainvälisen yhteistyön parantamisen merkityksen,
 - ottaa huomioon YK:n pääsihteerin 17. syyskuuta 2007 tekemän aloitteen varastetun varallisuuden takaisin hankkimisesta,
 - ottaa huomioon varastetun varallisuuden takaisin hankkimista koskevan aloitteen (StAR), joka on Maailmanpankin ja YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön yhteinen ohjelma,
 - ottaa huomioon G8-maiden ryhmän ja siirtymävaiheessa olevien arabimaiden väliseen Deauvillen kumppanuuteen kuuluvan varallisuuden takaisin hankintaa koskevan, 21. toukokuuta 2012 annetun toimintasuunnitelman, jonka osapuoli EU on,
 - ottaa huomioon varallisuuden takaisin hankintaa käsitelleen arabimaiden foorumin 13. syyskuuta 2012 antaman loppuraportin,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 2 ja 4 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että varallisuuden jäädyttäminen kuuluu unionin toimivaltaan, kun taas varallisuuden takaisin hankkiminen ja palauttaminen kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja on suoritettava kansallisen lainsäädännön mukaisesti; katsoo, että unionin toimielimillä on tärkeä rooli tämän prosessin vauhdittamisessa ja helpottamisessa;
- B. ottaa huomioon, että siirtymävaiheessa olevien arabikevään maiden varallisuuden takaisin hankinta on moraalinen ja oikeudellinen velvoite ja erittäin poliittinen kysymys unionin suhteissa eteläisiin naapureihinsa; toteaa sen olevan kyseisille eteläisille naapureille myös tärkeä taloudellinen kysymys, sillä jos nämä varat palautetaan ja käytetään avoimesti ja tehokkaasti, niillä voidaan edistää kyseisten maiden talouden elpymistä; ottaa huomioon, että varallisuuden takaisin hankinta on vahva viesti korruptioon ja rahanpesuun osallistuneiden rankaisemattomuutta vastaan;

- C. ottaa huomioon, että asiasta on olemassa kattavat kansainväliset oikeudelliset puitteet ja niihin kuuluu erityisesti vuonna 2003 tehty korruption vastainen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus, jossa asetetaan sopimusvaltioille selkeitä velvoitteita; toteaa, että yleissopimuksen 51 artiklan mukaan varallisuuden palauttaminen ”kuuluu tämän yleissopimuksen peruseriaatteisiin, ja sopimusvaltioiden yhteistyön ja avun on tältä osin oltava mahdollisimman laajaa”;
- D. ottaa huomioon, että varallisuuden takaisin hankkimista koskeva oikeusprosessi on monimutkainen ja pitkäkestoinen; toteaa, että tässä prosessissa ei saa kiertää takaisin hankintapyynnön kohteena oleviin valtioihin sovellettavia lakisääteisiä vaatimuksia ja että oikeutetuilta kolmansilta osapuolilta ei saa riistää heidän oikeuksiaan; toteaa, että tämän alan aloitteiden onnistumista vaikeuttaa, että takaisin hankintaa pyytävillä valtioilla ei ole riittävää oikeudellista asiantuntemusta ja niiden institutionaaliset valmiudet ovat vähäiset; panee merkille, että takaisin hankintaa pyytävät ja pyynnön kohteena olevat valtiot eivät tee tehokkaasti yhteistyötä;
- E. ottaa huomioon, että Egyptissä ja Tunisiassa tapahtuneiden arabikevään vallankumousten johdosta unioni jähdytti nopeasti entisten diktaattorien, heidän perheenjäsentensä ja useiden muiden heidän hallintoonsa yhdistettyjen henkilöiden varat; ottaa huomioon, että unioni teki Libyan tapauksessa vastaavan päätöksen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1970 (2011) mukaisesti;
- F. ottaa huomioon, että neuvoston 26. marraskuuta 2012 hyväksymän uuden lainsäädäntökehyksen ansiosta unionin jäsenvaltiot voivat vapauttaa jäädytettyjä varoja Egyptin ja Tunisian viranomaisille unionin jäsenvaltioissa tunnustettujen oikeudellisten päätösten nojalla ja että se helpottaa unionin jäsenvaltioiden ja asianomaisten viranomaisten välistä tiedonvaihtoa;
- G. ottaa huomioon, että EU–Egypti-työryhmä ja EU–Tunisia-työryhmä ovat painottaneet, että on tärkeää palauttaa vielä tällä hetkellä eri kolmansissa maissa jäädytettynä oleva laittomasti hankittu varallisuus; ottaa huomioon, että kyseiset työryhmät ovat sopineet laativansa etenemissuunnitelman, johon voisi sisältyä Euroopan ulkosuhdehallinnon koordinoiman, varallisuuden takaisin hankintaa käsittelevän työryhmän perustaminen kutakin maata varten;
- H. ottaa huomioon, että G8-maiden ryhmä tukee arabimaita, jotka ovat siirtymässä kohti vapaita, demokraattisia ja suvaitsevaisia yhteiskuntia, toukokuussa 2011 perustetun Deauvillen kumppanuuden kautta; ottaa huomioon, että 21. toukokuuta 2012 julkistetussa Deauvillen kumppanuuden toimintasuunnitelmassa todetaan, että arabikevään jälkimainingeissa varallisuuden takaisin hankinnasta on tullut kyseiselle alueelle ja kansainväliselle yhteisölle yhä kiireellisempi painopistealue;
- I. toteaa, että Egypti, Libya ja Tunisia ovat toteuttaneet merkittäviä toimia varmistukseksi, että entisten diktaattorien ja heidän hallintojensa anastama varallisuus palautetaan kyseisille valtioille, ja että näihin toimiin kuuluu sellaisten erikoistuneiden kansallisten tutkintakomissioiden perustaminen, joiden tehtävänä on jäljittää, tunnistaa ja palauttaa kyseiset varat, sekä oikeusmenettelyjen käynnistäminen unionin jäsenvaltioiden tuomioistuimissa; toteaa, että useat keskeiset kansainväliset toimijat, kuten unioni, G8-maiden ryhmän jäsenet ja Sveitsi, ovat suhtautuneet myönteisesti näihin toimiin; toteaa kuitenkin, että kyseisessä asiassa on saatu tähän mennessä aikaan vähän konkreettisia tuloksia; että tämä on lisännyt turhautumista takaisin hankintaa pyytävien

valtioiden hallinnoissa ja kansalaisyhteiskunnissa;

- J. ottaa huomioon, että viestinnällä on olennainen merkitys varallisuuden takaisin hankintaa koskevista toiminnoista, jotta voidaan levittää parhaita käytäntöjä ja luoda kannustimia menestystarinoita julkaisemalla; katsoo, että näin voitaisiin välttää harhaanjohtavat lausunnot takaisin hankinnan kohteena olevan varallisuuden määrästä;
- K. toteaa, että varallisuuden takaisin hankkiminen on mahdollista kahdenvälisin oikeudellisin järjestelyin ja monenvälisen yhteistyön avulla; katsoo, että takaisin hankintaoperaatiot olisi käynnistettävä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla;
- L. toteaa, että Libanonin viranomaiset palauttivat huhtikuussa 2013 Tunisian viranomaisille lähes 30 miljoonaa dollaria, jotka oli talletettu laittomasti Tunisian entisen hallitsijan pankkitileille;
- 1. korostaa, että siirtymävaiheessa olevien arabikevään maiden entisten diktaattoreiden ja heidän hallintojensa anastaman varallisuuden palauttamisella on taloudellista merkitystä mutta lisäksi se on moraalinen velvoite ja erittäin poliittinen kysymys, koska sillä on symbolinen merkitys oikeuden ja vastuuvollisuuden palauttajana demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen hengessä ja unionin poliittisen sitoutumisen ja uskottavuuden vuoksi, joten se on keskeinen osa unionin kumppanuutta eteläisten naapureidensa kanssa ja erityisesti Egyptin, Libyan ja Tunisian kanssa;
- 2. toteaa, että varastetun varallisuuden takaisin hankinnalla on arabikevään maille myös taloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä, sillä varoja tarvitaan talouden vakauttamiseen, työpaikkojen luomiseen ja kasvun aikaansaamiseen näissä maissa, jotka ovat suurissa taloudellisissa vaikeuksissa;
- 3. panee merkille, että Egyptin, Libyan ja Tunisian viranomaisten huomattavista toiminnoista ja kaikkien osapuolten vahvasta poliittisesta tahdosta huolimatta anastetun varallisuuden takaisin hankkimiseen osallistuneet asianajajat ovat onnistuneet tehtävässään kovin heikosti, ja toteaa, että tämä johtuu pääasiassa kansallisten oikeusjärjestelmien asiaa koskevien säännösten ja menettelyjen moninaisuudesta ja monimutkaisuudesta, oikeuslaitoksen jäykkyydestä sekä siitä, että arabikevään mailla ei ole asiantuntemusta unionin ja muiden lainkäyttöalueiden monimutkaisista oikeudellisista, hallinnollisista ja rahoitusmenettelyistä ja että niiden käytettävissä ei ole juurikaan resursseja;
- 4. kehottaa unionia ja sen jäsenvaltioita toimimaan edelleen merkittävästi sen hyväksi, että entisten hallintojen anastama varallisuus palautetaan kohtuullisessa ajassa arabikevään maiden kansoille; kannustaa varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavia kansallisia virastoja kaikissa jäsenvaltioissa tekemään tiivistä yhteistyötä keskenään ja kehittämään suhteitaan arabikevään maiden asianomaisiin viranomaisiin auttaakseen niitä asiaan liittyvissä, monimutkaisissa oikeusmenettelyissä; kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa toimimaan ennakoivasti johtavassa roolissa erityisesti jäsenvaltioiden toimien koordinoinnissa, valmiuksien kehittämisessä ja kaikkien asianomaisten valtioiden keskinäisen yhteistyön edistämiseksi;
- 5. korostaa, että varallisuuden takaisin hankinta on olennainen osa unionin tukea kyseisten maiden demokraattiselle siirtymävaiheelle ja talouden elpymiselle ja että se voi vahvistaa molempinpuolista luottamusta yhteiskuntien välisen kumppanuuden hengessä, joka on

unionin tarkistetun naapuruuspolitiikan kulmakiviä;

6. pitää tässä yhteydessä tervetulleena Kanadan, Ranskan, Saksan, Italian, Yhdistyneen kuningaskunnan, Japanin, Sveitsin ja Yhdysvaltojen aloitetta julkaista opas, jossa kuvataan kattavasti niiden kansallisia oikeusjärjestelmiä varallisuuden takaisin hankkimisen kannalta, jotta takaisin hankintaa pyytävät valtiot saisivat paremmin käsityksen siitä, mikä on oikeudellisesti mahdollista, minkälaisia tietoja on saatavilla, minkälaisia tutkimuksia voidaan toteuttaa ja miten kuuluu edetä, jotta varallisuutta saadaan tehokkaasti takaisin keskinäisen oikeusavun avulla; kannustaa kaikkia jäsenvaltioita toimimaan samoin ja laatimaan asiaa koskevat unionin yhteiset periaatteet;
7. pitää myönteisenä G8-maiden ryhmän aloitetta Deauvillen kumppanuuden varallisuuden takaisin hankintaa koskevasta toimintasuunnitelmasta, jossa yksilöidään konkreettisia toimenpiteitä yhteistyön, tapauskohtaisen avun, valmiuksien kehittämisen ja teknisen tuen edistämiseksi, ja ehdottaa yhteistyöhön perustuvaa alueellista aloitetta eli arabimaiden varallisuuden takaisin hankkimista käsittelevää foorumia, jonka yhteydessä keskusteltaisiin toteutettavista toimista ja tehtäisiin niitä koskevaa yhteistyötä;
8. pitää myönteisenä neuvoston 26. marraskuuta 2012 hyväksymää uutta lainsäädäntökehystä, joka helpottaa anastettujen varojen palauttamista Egyptille ja Tunisialle ja jonka ansiosta unionin jäsenvaltiot voivat vapauttaa jäädytettyjä varoja tunnustettujen oikeudellisten päätösten nojalla, ja toteaa, että se helpottaa unionin jäsenvaltioiden ja Egyptin ja Tunisian asianomaisten viranomaisten välistä tiedonvaihtoa; korostaa kuitenkin, että tarvitaan konkreettisia tuloksia ja että Libya on otettava täysimääräisesti mukaan tähän prosessiin;
9. suhtautuu myönteisesti unionin toimielinten ja muiden keskeisten kansainvälisten toimijoiden tiiviiseen yhteistyöhön Egyptin, Libyan ja Tunisian harjoittaman varallisuuden takaisin hankinnan alalla ja erityisesti Maailmanpankin ja YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön varastetun varallisuuden takaisin hankkimista koskevaan aloitteeseen (StAR); korostaa, että on tärkeää hyödyntää kattavasti nykyisiä mekanismeja kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ja antaa samalla tarvittavaa uutta lainsäädäntöä ja mukauttaa nykyistä lainsäädäntöä kansallisissa oikeusjärjestelmissä tällä alalla;
10. kehottaa Välimeren unionin parlamentaarista edustajakokousta ottamaan varallisuuden takaisin hankinnan esille kansallisten parlamenttien kanssa, jotta parlamentaarikot Välimeren molemmilla puolilla ryhtyisivät edistämään aktiivisesti oikeudellisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan asianomaisten poliisi- ja oikeusviranomaisten aiempaa tiiviimpi yhteistyö;
11. kehottaa luomaan viipymättä unionin mekanismin, joka koostuu kansallisten ja kansainvälisten tutkijoiden, syyttäjien, asianajajien ja muiden asiantuntijoiden ryhmästä ja jonka tavoitteena on tarjota oikeudellista ja teknistä neuvontaa ja apua siirtymävaiheessa oleville arabikevään maille; vaatii rahoittamaan tämän mekanismin asianmukaisesti asiaan liittyvästä unionin ulkosuhteiden alan rahoitusvälineestä; painottaa, että oikeusmenettelyjen monimutkaisuuden, arkaluonteisuuden ja pitkän keston vuoksi unionin mekanismin on oltava kestävä; kehottaa unionin toimielimiä ottamaan oppia tästä kokemuksesta ja hyödyntämään sitä; toteaa myös, että mekanismille voitaisiin saada myöhemmässä vaiheessa lisärahoitusta takaisin hankintaa pyytävien valtioiden kanssa tehtävien yhteisrahoitussopimusten avulla;

12. pyytää Arabiliittoa määrittämään, hyväksymään ja toteuttamaan nopeasti varallisuuden takaisin hankintaa koskevia yhteistyömekanismeja ja kehottaa erityisesti Persianlahden maita tehostamaan yhteistyötään ja antamaan oikeusapua arabikevään maille varallisuuden takaisinhankintaprosessin käsittelyssä;
13. antaa tunnustusta ja täyden tukensa kansalaisyhteiskunnan järjestöjen panokselle varallisuuden takaisinhankintaprosessissa varallisuuden takaisin hankintaa pyytävissä valtioissa ja pyynnön kohteena olevissa valtioissa ja toteaa, että ne ovat erityisesti antaneet tietoja viranomaisille, kannustaneet keskeisten kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden välistä yhteistyötä, seuranneet varallisuuden palauttamista ja varmistaneet, että palautettu varallisuus on käytetty takaisin hankintaa pyytäneissä valtioissa avoimesti ja tehokkaasti;
14. toteaa jälleen olevansa sitoutunut tukemaan demokratiaan siirtymistä arabikevään maissa ja lupaa tukea ja avustaa arabikevään maita luomaan vahvat ja vakaat demokratiat, joissa kunnioitetaan oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, myös naisten oikeuksia ja sananvapautta, ja joissa vaalit järjestetään kansainvälisten normien mukaisesti; korostaa, että unionin on erittäin tärkeää osoittaa olevansa konkreettisesti ja aidosti sitoutunut tähän prosessiin;
15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle / komission varapuheenjohtajalle, jäsenvaltioiden parlamenteille ja hallituksille, Sveitsin parlamentille ja hallitukselle, Yhdysvaltojen kongressille ja presidentille, Välimeren unionin parlamentaariselle edustajakokoukselle sekä Egyptin, Libyan ja Tunisian parlamenteille ja hallituksille.